

Key words: environmentalism, anthropocentrism, ecocentrism, «man-nature», ecological disaster, ecological worldview transformation.

Надійшла до редакції 12.01.2023 р.

УДК 008: 355.01, 316.6

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПОРТРЕТ УКРАЇНСЬКОГО БІЖЕНЦЯ В ПОЛЬЩІ

Доброєр Наталія Вікторівна – кандидат культурології, доцент,
Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса
<https://orcid.org/0000-0002-9712-9219>
DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi45.641>
dobroer75@gmail.com

Стаття присвячена дослідженню соціокультурного портрета українського біженця, який прибув до Польщі після 24 лютого 2022 р. При цьому зроблено акцент на тому, що на формування цього портрета впливають історично сформовані уявлення народів один про одного, результати контактів останніх десятиліть і сьогодення нова соціокультурна обстановка. Під час дослідження проведено кількісні опитування, результати яких доповнювалися аналізом чатів та інших досліджень. У рамках інтерпретативного підходу виокремлено смислове навантаження соціокультурного портрета українських біженців у Польщі. Виявлено, що відмінною рисою українських біженців є їхня активна інтеграція за допомогою праці та бажання зайняти соціальну нішу за своєю спеціальністю. Неможливість реалізації цих особливостей призводить до підміни реальних процесів інтеграції, їхніми симуляціями і трансформації акумуляційних процесів у субкультурну реальність. Така тенденція може підмінити реальні процеси міжкультурної комунікації їхніми аналогами, що може призвести до нестійкості соціуму.

Ключові слова: соціокультурний портрет, український біженець, Польща.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення Росії на територію України 24 лютого 2022 р. призвело до масштабного мігрування українців до країн Європи та інших країн. Така масштабна міграційна ситуація вимагає пильної уваги та наукового аналізу. Переважна більшість мігрантів – це жінки та діти. Цей наплив українських біженців помітно змінив структури суспільств приймаючих країн.

Оскільки Польща прийняла найбільшу кількість українських біженців, актуальним стало питання їхньої інтеграції в польське суспільство. Наше дослідження проводилося в рамках грантової підтримки Polish Institute of Advanced Studies із 1.08.2022 по 31.01.2023 р.. Одним із важливих моментів цього дослідження є складання соціокультурного портрета українського біженця. Даний портрет дає можливість розглянути напрями інтеграції біженців, розкрити її проблемні зони та побачити перспективи розвитку.

Останні дослідження та публікації. Останні дослідження польських та українських науковців спрямовані на вивчення історичної пам'яті та шляхів подолання історично сформованих стереотипів сприйняття один одного. На думку вчених, які займаються вивченням імагологічних образів, концепт культурного дискурсу завжди закріплюється в літературному дискурсі (Грабович Г., Конєва Я., Яньон М. та ін.). У цих дослідженнях можна побачити побудову коливальних відносин Свій-Другий, Свій-Чужий між українцями та поляками. Формування образу Іншого, підкріпленого різними історичними подіями, не давало змоги вибудувати повноцінний міжкультурний польсько-український діалог [13, 8, 14].

Про неможливість повноцінного діалогу також говорить польський історик з Інституту національної пам'яті Польщі Т. Береза. Він зосередив увагу на тому, що історичними конфліктами між українцями та поляками завжди користується третя сторона. Це приносить втрати обом сторонам конфлікту [15]. У своїй книзі «Навколо Піскорівіце. Внесок в історію польсько-українського конфлікту на Засанях у 1939-1945 рр.» він докладно описує такі ситуації, показуючи, хто був зацікавлений у розпалюванні цих конфліктів. Проте, він наголошує, що результатом цих подій є колективна пам'ять, яка продовжує активно впливати на сьогоденні відносини українців та поляків та ускладнювати їх діалог [11].

Є. Катажина в своїй статті «Історичні проблеми та політика пам'яті в польсько-українських стосунках (1991-2017)» робить акцент на контекст історичних відносин двох народів та ведення історичної політики двох країн. Автор підкреслювала, що вирішення конфлікту може статися, якщо правлячі групи дійдуть згоди в історичних питаннях [3].

Р. Дрозд у своїй статті «Істина та прощення. Меандри польсько-українського діалогу» вказує, що події воєнних та повоєнних років є основним конфліктуотворюючим чинником. Кожна сторона вважає себе жертвою. Це не сприяє міжкультурному діалогу. Автор зазначає, що великий внесок у налагодження комунікації зробили Римо-католицька та Греко-католицька Церкви, президенти двох країн, неурядові організації та інтелектуали [12].

Заклик двох урядів будувати відносини країн на «основі правди» свідчить про спрямування політики в бік побудови діалогу. Однак, ще у 2021 р. глава Українського інституту національної пам'яті А. Дробович говорив про суперечливість у відносинах між Польщею та Україною, що конструктива ще не існує [6].

Це підтверджує дослідження «Поляки та українці в щоденних контактах», проведене 2020 р. в Україні та Польщі, яке засвідчило, що негативні історичні факти готові залишити в минулому 86% українців і 60% поляків [7].

Однак, робота на зближення велася дуже активно. Таке ставлення одразу знайшло відображення в будівництві стратегічного партнерства між Польщею та Україною в різних галузях. Міжнародна група з дослідження відносин Польщі та України в своїй «Аналітичній доповіді «Стан та перспективи стратегічного партнерства Польщі та України. Погляд з Польщі та України» простежує цю тенденцію на різних рівнях: соціально-економічному, культурному, історичному, політичному тощо [1].

Значний поворот у відносинах поляків та українців стався після повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Реакція польського суспільства, допомога і співчуття різко змінили стосунки між двома народами. Це помітно вплинуло на формування нового образу один одного. Тому метою цієї статті є необхідність простежити особливості формування портрета українського біженця в Польщі.

При цьому слід врахувати історично сформовані уявлення народів один про одного, результати контактів останніх десятиліть і сьогоденню нову соціокультурну реальність.

Матеріалом даної розвідки стали кількісні опитування українських біженців у Польщі, що проводили в межах цього дослідження в серпні 2022 р. (358 респондентів) та січні 2023 р. (113 респондентів), 12 глибинних інтерв'ю (проводили в червні 2022 р.), аналіз різних груп українських біженців у соцмережах, а також сучасних досліджень інших фахівців і результат цих опитувань, публіцистичних статей і відеопередач.

У рамках дослідження використано різні *методи* збору та аналізу даних, включно: кількісний метод; метод онлайн-пошуку респондентів (для цього були використані соціальні мережі, де збирається цільова аудиторія (розміщувався лист-запрошення про участь в опитуванні та посиланням на анонімне онлайн-опитування в групі Фейсбуку («Всієї Вроцлав», «Українці у Польщі», «Матусі Вроцлава», «Українці в Катовіцах», «Українці в Легниці» та ін.), чати в телеграмі («Подслушано Люблін», «Наш Щецин», «Українці в Зарже», «Гдиня/Гданськ/Сопот», «Матусі Вроцлава» та ін.)); метод моніторингу соцмереж, чатів українських біженців у Польщі. Застосовано метод культурної антропології: метод включеного спостереження. Так само застосовано порівняльний метод для порівняння результатів двох опитувань з результатами інших соціокультурних і статистичних досліджень.

Виклад основного матеріалу. Аналіз результатів кількісного дослідження. Серед опитаних превалюють жінки (90%), 65% мають дітей шкільного віку. 74% респондентів перебувають у Польщі вже від 6 до 10 місяців, що свідчить про те, що першу стадію культурного шоку подолано і триває період пристосування (за К. Обергом). Новоприбулі проходять стадію культурного шоку трохи швидше, тому що є вже багато інформації, яка допомагає швидше зорієнтуватися в новому соціокультурному просторі. Таке тривале перебування в Польщі більшості респондентів дає змогу простежити динаміку сприйняття й осмислення польської культури серед українських біженців і ступінь їхньої адаптації.

94% респондентів працездатного віку, 72% з яких у продуктивному працездатному віці (від 25 до 45), коли люди мають не лише освіту, а й усталені професійні навички. Серед жінок-респондентів 87% із вищою освітою; серед чоловіків найбільший відсоток із середньою спеціальною освітою (46%). Різноманітність спеціальностей, які представлені серед респондентів, свідчать про висококваліфікованих фахівців (це економічна сфера (26%), освіта (18%), медична сфера (10%), юридична сфера (8%) та ін.). Деякі зі спеціальностей досить ексклюзивні та представляють вузьких спеціалістів (фармацевт, сурдопедагог, теплофізик та ін.). 34% респондентів – представники Центрального регіону України і лише 4% – Західного. Решта регіонів (Південний і Східний) представлені рівномірно – 20%.

97% респондентів проживали в містах в Україні. Практично тотожний результат проживання й на даний момент у Польщі – 94%.

Аналіз українських чатів у Польщі.

Ці приклади доповнюють образ українського біженця, отриманий у результаті кількісного опитування. У цьому випадку матеріал із чатів збирали за тематичними групами:

- міські жителі:

У коментарях можемо зустріти порівняння цін на квартири у містах України та Польщі. Різке підвищення цін на квартири в Польщі призводить до великих труднощів при оренді квартири українцями. Проте спостерігається тенденція: мешканці маленьких міст України поселяються або шукають житло у великих містах Польщі. Наприклад:

Нікнейм: Катерина Катинська (Телеграм, група Глівіце чат. 17.33 28.06.2022):

Дуже розумію, я родом із Дніпрорудного, маленьке містечко в Запорізькій обл, там квартири здають безкоштовно, тільки комуналку платити (потрібно).

Нікнейм: Валерія (Телеграм, група «Матусі Wrocław». 8.40 23.03.2022):

Я з маленького міста в Дніпропетровській області, зараз там лінія фронту з Херсонською областю близько 25 км. У нас однушку можна було купити за 1300 \$ у «вбитому» стані, від 2 тис. – норм. квартира. 3-кімнатні від 7 тис. приблизно. Здача житла 500-1500 грн. максимум+комуналка....

До лютого 2022 р. можна було спостерігати активність переїзду мешканців маленьких міст та сіл у великі міста України з метою покращення свого життя (робота, освіта). Вже тоді зазначалися проблеми адаптації. Перше, з чим вони стикалися – це значна різниця у вартості орендованого житла. Причини поселення у великих містах Польщі ті самі, що й в Україні – найкращі умови життя, доступність роботи та освіти. Однак, слід зазначити, що навіть жителі великих міст України мають серйозні труднощі в адаптації в містах Польщі:

Нікнейм: Волкова Наташа (Телеграм, група Матусі Wrocław. 17.28 28.06.2022):

Я приїхала з дітьми з Києва. Читаю (що) всі оформляють якісь документи (А я сиджу і не розумію, чи можливо в Польщі із зарплатою в 3000 злотих зняти житло і прогодувати дітей. Сиджу і думаю, що робити (З роботою в будь-якому місті Польщі проблеми, з житлом теж ((Поки взагалі не розумію, що робити.

Інформація чатів підтверджує результат кількісного опитування. Представники Західного регіону України представлені у значно меншій кількості. Дуже багато респондентів виїхало з окупованих територій або територій, що знаходяться на лінії фронту.

Нікнейм: Анжела (Телеграм, група «Підслухано Люблін». 01.20 19.04.2022):

Я родом із Маріуполя, моє місто знищили москалі(((не бажаю чути їхню мову

Нікнейм: Helen (Телеграм, група «Підслухано Люблін». 01.18 19.04.2022):

Я з Бучі, теж сподіваюся виїхати хоч на день, щоб хоча б квартиру свою подивитися, хоча б те, що здохло в холодильнику (якщо він там є) прибрати. І взяти речі, які не взяла. Насправді, не має значення, якою ти мовою розмовляєш. Мені відомо, що дуже багато груп диверсантів – і російськомовних, і з широкою українською мовою.

Нікнейм: Світлана (Телеграм, група Наш Щецин (Szczecin). 18.11 14.01.2023):

Зараз «прилеті» в моєму рідному Кривому Розі: (Господи! ну коли цьому буде кінець!?

Нікнейм: Уана (Телеграм, група «Матусі Wrocław». 23.33 31.12.2022):

Моє місто [Нікополь]. Кожен день обстріли...

Як бачимо, активно підіймається питання мови. Можна спостерігати переломний момент у ціннісній настанові українських біженців. Тема мови є дуже актуальною, яка часто піднімається в чатах і заслуговує на окремий розгляд.

- *робота, профорієнтація.*

Аналіз чатів підтверджує, що значний відсоток біженців з України має вищу освіту та стикається з труднощами реалізації свого досвіду та знань у нових соціокультурних умовах. Є невеликий відсоток респондентів, які пішли на курси підвищення кваліфікації, на здобуття нової професії. Наприклад:

Нікнейм: Zina (Телеграм, група «Матусі Wrocław». 9.05 07.08.2022):

Тут. Я ще в Україні подалася на всі доступні стажування та навчальні програми, які знайшла в Європі, вирішила, що поїду туди, де візьмуть. В Україні працювала у видавництві.

Однак найбільш типова ситуація представлена наступним прикладом:

Нікнейм: Тетяна (Телеграм, група «Підслухано Люблін». 09.35 25.05.2022):...Я в Україні працювала в державній установі, тут знайшла собі круту працю посудомийки, але потрібно за щось жити з дітьми!...

Респонденти, які мають педагогічну освіту, реалізують себе на внутрішньому українському ринку послуг:

Нікнейм: Анастасіна Ірина (Телеграм, група «Підслухано Люблін». 23.28 12.12.2022): Добрий вечір! Пропоную онлайн-заняття з математики (5-9 класи). Маю вищу категорію і стаж в українському ліцеї 14,5 років. Кого цікавить, то пишіть в ПП.

Нікнейм: Апп (Телеграм, група Українці! Варшава ЧАТ Українці. 23.28 16.11.2022):

Усім привіт! Я – вчитель початкових класів (математика, українська та інші предмети) й англійської мови для діток і дорослих початківців. Допмагаю легко вчитися дітям та зберегти нервову систему батьків). На уроках використовую різні форми та методи навчання, інтерактивні платформи та авторські методики за допомогою яких швидко досягаємо результатів!

Маю 3 вищих педагогічних освіти, сотні годин курсів та тренінгів, 5 років стажу роботи з дітьми (школи, літні табори, приватні уроки). За більш детальною інформацією звертайтеся у

приватні повідомлення.

Нікнейм: МУ (Телеграм, група «Наш Щецин (Szczecin)». 21.54 24.07.2022):

Добрий день. Я викладач із фортепіано. З великим стажем. Займаюсь із дітками від 5 років. Але на жаль не маю інструменту. Тому можу приїжджати до вас на заняття.

Також активно пропонують свої послуги представники б'ютісфери та медицини:

Нікнейм: Юля Афанасьєва (Телеграм, група «Підслухано Люблін», 09.14 19.07.2022):

Привіт.... то про мене була мова, як про перукаря....дякую, що люди рекомендують. Маю стаж 18 років.

Нікнейм: Валентина (Телеграм, група «Українці в Кракові» 16.55 10.07.2022):

Кваліфікований масажист зі стажем роботи понад 20 років. Також маю великий досвід роботи з дітками до 1 року. Пропоную свої послуги в Кракові.

+48 536 162 9.

Ці приклади доповнюють розуміння того, який вигляд має середньостатистичний біженець, його завдання, проблеми та бажання. Це – жінки середнього віку, з великим стажем роботи, часто з вищою освітою. Так само слід зазначити, що спостерігається бажання працювати, продовжувати займатися своєю справою. Це, відповідно, породжує внутрішню індустрію надання послуг всередині українського контингенту.

Результати інших досліджень. Складений портрет біженця в Польщі в даному кількісному і якісному дослідженні збігається з даними різних інших досліджень (соціологічних, економічних та ін.). Превалювання жінок серед біженців підтверджено практично в кожному дослідженні (від 80 до 97%): наприклад, Центр Разумкова відзначив у березні 2022 р., що жінок прибуло до Польщі майже 83% [10], а компанія Lalafo в серпні 2022 р. вказала на 96% жінок-респондентів [5], 97% вказала команда Міждисциплінарної лабораторії дослідження війни в Україні (травень 2022 р.) [15].

Дослідження експертів Міграційної платформи EWL та Студій Східної Європи Варшавського університету (липень 2022 р.) засвідчує, що 91% респондентів проживали в містах та 69% проживають у великих містах Польщі [1]. Це підтверджує команда Міждисциплінарної лабораторії дослідження війни в Україні: «Більшість респондентів проживала в містах (91%). Що стосується регіонів, то більшість із них із центральної України (46%), західної (22%), південної (19%) та східної (13%)» [6], а також дослідження, проведені на платформі Lalafo [15].

Ці та інші дослідження вказують на продуктивний вік респондентів (центр Разумкова вказав на людей від 30 до 39 років (37%), 26% – ті, кому від 40 до 49 років; середній вік біженців – 38 років, вказали в опитуванні соціологічного дослідження «Біженці з України в Польщі» Міграційною платформою EWL та Центром східноєвропейських досліджень Варшавського університету (квітень 2022 р.) [1], 36 лет – команда Междисциплинарной лаборатории исследования войны в Украине (май 2022).

Соціологічне дослідження «Біженці з України в Польщі», проведене Міграційною платформою EWL та Центром східноєвропейських досліджень Варшавського університету (квітень 2022 р.) [11] вказує, що 53% біженців мають вищу освіту, а команда Міждисциплінарної лабораторії дослідження війни в Україні виокремлює 76% таких респондентів. Цей показник трохи менший, ніж наведено в цьому дослідженні (87%). Утім, це не змінює загальної картини, де переважна більшість біженців мають вищу освіту та досвід роботи (від 70 до 80%). Дослідження Лодзинського університету також показало, що щонайменше половина українських біженців мають вищу освіту [6].

Висновки. У рамках інтерпретативного підходу можна виокремити смислове навантаження соціокультурного портрета українських біженців у Польщі. Основний соціокультурний портрет українських біженців – це жінка середнього віку, міська мешканка, переважно з вищою освітою, відносним знанням польської мови. Це спостереження підтверджується іншими незалежними дослідженнями. Однак слід зазначити, що до соціокультурний портрета необхідно включити такі риси: активність біженців за допомогою роботи і бажання працювати за фахом. Неможливість реалізувати ці потреби в соціокультурному просторі польського суспільства призводить до формування внутрішньої культурної індустрії надання різних послуг. З одного боку, це може призвести до підміни реальних процесів інтеграції їхніми симуляціями та трансформації акумуляційних процесів у субкультурну реальність. Така тенденція може підмінити реальні процеси міжкультурної комунікації їхніми аналогами, що може призвести до нестійкості соціуму.

Список використаної літератури

1. Аналітична доповідь. Стан та перспективи стратегічного партнерства Польщі та України. Погляд із Польщі та України. Люблін-Київ : Департамент поліграфії Видавництва Сейму РП. 2021. 176 с. URL: https://ies.lublin.pl/wp-content/uploads/2022/01/stan-i-perspektywy-partnerstwa_ua_web-1.pdf.

2. Грабович Г. Польсько-українські літературні взаємини: питання культурної перспективи. *До історії української літератури. Дослідження, есеї, полеміка*. Київ : Критика, 2033. 632 с.
3. Єндрашич К. Історичні проблеми та політика пам'яті в польсько-українських стосунках (1991-2017). *Наук. зап. Вип. 3-4 (95-96). ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України*. С. 237-253. URL: <http://surl.li/evkbv>.
4. Исследование Lalafo показало положение украинского общества в Польше. *Ukrainianin Poland*. 13.08.2022. URL: <http://surl.li/erayb>
5. Исследование: почти половина беженцев в Польше хотят вернуться в Украину. *Visit UKRAINE/* 15.06.2022. URL: <http://surl.li/erayo>.
6. Картер С. Камінь спотикання: Україна та Польща в історичних питаннях ще не вийшли на конструктив – заважають емоції. *UNN*. 19.10.2021. URL: <http://surl.li/euiaf>
7. Коваль Н., Вайчунас Л., Райхардт І. Поляки та українців щоденних контактах. Вроцлав: *Doladu*. 2021. 67 с. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/18310.pdf>
8. Конєва Я. Образ поляка та українця у пісенному фольклорі// *Warszawskie Zeszyty Ukrainoznawcze. Spotkania polsko-ukrainskie. Studia Ukrainiaca*. t.21-22 [red. Kozak S.]. Warszawa. 2006. S. 240-251. 384 s.
9. Українські біженці: настрої та оцінки (березень 2022р.). Разумков центр. 04. 04. 2022. *Соціологія*. URL: <http://surl.li/eraxw>
10. Яворчик Б. Большая польза. Как украинские беженцы влияют на польское общество. *РБК-Україна Travel*. 05.01.2023. URL: <http://surl.li/erbad>
11. Bereza T. Wokół Piskorowic. Przyczynek do dziejów konfliktu polsko - ukraińskiego na Zasiu w latach 1939-1945. Wydawca : Instytut Pamięci Narodowej, IPN. 2013. 408 s.
12. Drozd R. Prawda i przebaczenie. Meandry dialogu polsko-ukraińskiego. *Ethos. Kwartalnik Instytutu Jana Pawła II KUL*, 30(2(118)). 2020. URL: <https://czasopisma.kul.pl/index.php/ethos/article/view/5205>.
13. Herbut K. Средний возраст украинских беженцев, проживающих в Польше, составляет 38 лет. *PAP*. 04.12.2022. URL: <http://surl.li/erazt>.
14. Janion M. Niesamowita słowiaszczyzna. Fantazmaty literatury. *Niesamowita słowiaszczyzna. Fantazmaty literatury*. Kraków : Wydaw. Literackie, 2006. 360 s.
15. Nowotnik N. Dr T. Bereza: w dialogu Polaków i Ukraińców o historii należy odrobić wszystkie lekcje. *DZIE.PL. Portal Historyczny*. AKTUALIZACJA: 13.07.2021, PUBLIKACJA: 11.07.2021 Wiadomości. URL: <http://surl.li/euiac>.

References

1. Analitychna dopovid. Stan ta perspektyvy stratehichnoho partnerstva Polshchi ta Ukrainy. *Pohliad iz Polshchi ta Ukrainy*. Liublin-Kyiv: Departament polihrafii Vydavnytstva Seimu RP. 2021. 176 s. URL: https://ies.lublin.pl/wp-content/uploads/2022/01/stan-i-perspektywy-partnerstwa_ua_web-1.pdf.
2. Hrabovych H. Polsko-ukrainski literaturni vzaiemyny: pytannia kulturnoi perspektyvy. *Do istorii ukrainskoi literatury. Doslidzhennia, esei, polemika*. Kyiv : Krytyka, 2033. 632 s.
3. Iendrashchik K. Istorychni problemy ta polityka pamiaty v polsko-ukrainskykh stosunkakh (1991-2017). *Nauk. zap. Vyp. 3-4 (95-96). IPiEND im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy*. S. 237-253. URL: <http://surl.li/evkbv>.
4. Yssledovanye Lalafo pokazalo polozhenye ukaynskoho obshchestva v Polshe. *Ukrainianin Poland*. 13.08.2022. URL: <http://surl.li/erayb>
5. Yssledovanye: pochty polovyna bezhentsev v Polshe khotiat vernutsia v Ukrainu. *Visit Ukraine/* 15.06.2022. URL: <http://surl.li/erayo>.
6. Karter S. Kamin spotykannia: Ukraina ta Polshcha v istorychnykh pytanniakh shche ne vyishly na konstruktiv – zavazhaiut emotsii. *UNN*. 19.10.2021. URL: <http://surl.li/euiaf>
7. Koval N., Vaichunas L., Raikhardt I. Poliaky ta ukraintsi v shchodennykh kontaktakh. *Vroslav: Doladu*. 2021. 67 c. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/18310.pdf>
8. Konieva Ya. Obraz poliaka ta ukraintsia u pisenному folklori. *Warszawskie Zeszyty Ukrainoznawcze. Spotkania polsko-ukrainskie. Studia Ukrainiaca*. t.21-22 [red. Kozak S.]. Warszawa. 2006. S. 240-251. 384 s.
9. Ukrainski bizhentsi: nastroi ta otsinky (berezen 2022r.). Razumkov tsentr. 04.04.2022. *Sotsiologiia*. URL: <http://surl.li/eraxw>
10. Iavorchik B. Bolshaia polza. Kak ukaynskye bezhentsy vlyiaut na polskoe obshchestvo. *RBK-Ukraina Travel*. 05.01.2023. URL: <http://surl.li/erbad>
11. Bereza T. Wokół Piskorowic. Przyczynek do dziejów konfliktu polsko - ukraińskiego na Zasiu w latach 1939-1945. Wydawca : Instytut Pamięci Narodowej, IPN. 2013. 408 s.
12. Drozd R. Prawda i przebaczenie. Meandry dialogu polsko-ukraińskiego. *Ethos. Kwartalnik Instytutu Jana Pawła II KUL*, 30(2(118)). 2020. URL: <https://czasopisma.kul.pl/index.php/ethos/article/view/5205>.
13. Herbut K. Srednyi vozrast ukaynskykh bezhentsev, prozhyvaiushchykh v Polshe, sostavliaet 38 let. *PAP*. 04.12.2022. URL: <http://surl.li/erazt>
14. Janion M. Niesamowita słowiaszczyzna. Fantazmaty literatury. *Niesamowita słowiaszczyzna. Fantazmaty literatury*. Kraków : Wydaw. Literackie, 2006. 360 s.
15. Nowotnik N. Dr T. Bereza: w dialogu Polaków i Ukraińców o historii należy odrobić wszystkie lekcje. *DZIE.PL. Portal Historyczny*. AKTUALIZACJA: 13.07.2021, PUBLIKACJA: 11.07.2021 Wiadomości. URL: <http://surl.li/euiac>

UDC 008: 355.01, 316.6

ETHNO-CULTURAL PORTRAIT OF A UKRAINIAN REFUGEE IN POLAND

Dobroyer Nataliia Viktorivna, - PhD in Cultural Studies, Associate Professor,
Odessa Polytechnic National University

Relevance. Russia's full-scale invasion of Ukraine on February 24, 2022, led to large-scale migration of Ukrainians to Europe and other countries. This large-scale migration situation requires close attention and scientific analysis. The vast majority of migrants are women and children.

This influx of Ukrainian refugees has greatly changed the structures of the societies of the host countries.

Since Poland has received the largest number of Ukrainian refugees, the issue of their integration into Polish society has become a topical one.

The research used various *methods* of data collection and analysis, including: quantitative method; method of online search of respondents; method of monitoring social networks, chats of Ukrainian refugees in Poland. The method of cultural anthropology was applied: the method of included observation. Also, a comparative method was applied to compare the results of two surveys with the results of other socio-cultural and statistical studies.

The article is devoted to the study of ethno-cultural portrait of Ukrainian refugees who arrived in Poland after February 24, 2022. The emphasis is placed on the fact that the formation of this portrait is influenced by the historically formed ideas of the peoples about each other, the results of contacts of the last decades and today's new socio-cultural environment. In the course of the study, quantitative surveys were conducted, the results of which were supplemented by the analysis of chat rooms and other studies. The interpretative approach highlighted the semantic load of the socio-cultural portrait of Ukrainian refugees in Poland.

Novelty. It was revealed that a distinctive feature of Ukrainian refugees is their active integration through work and desire to occupy a social niche in their specialty. Failure to implement these features leads to the substitution of real integration processes, their simulations and the transformation of acculturation processes into subcultural reality. This tendency can replace real processes of intercultural communication with their analogues, which can lead to societal instability.

Key words: ethnocultural portrait, Ukrainian refugee, Poland.

Надійшла до редакції 14.02.2023 р.